

Щербак К. А., здобувачка вищої освіти 3 курсу, група КЮ-181
Науковий керівник – **Козинець І. Г.**, старший викладач
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ПРАВОВИЙ СТАТУС АДВОКАТА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Стаття 55 Конституції України забезпечує кожному громадянину право на судовий захист. Такий захист може здійснюватись в порядку конституційного, цивільного, господарського, кримінального і адміністративного судочинства. У свою чергу ст. 59 Основного Закону [1] гарантує кожному право на професійну правничу допомогу, зміст якого на сучасному етапі розвитку української державності може реалізовуватися адвокатурою України. Адвокатура являє собою відокремлений та незалежний, від державних органів, інститут, діяльність якого регламентується низкою нормативно-правових актів.

Одним з головних правових актів, що регулює діяльність адвоката є Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Відповідно до цього закону, адвокатом є фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені зазначеним законом [2].

Поняття правового статусу досліджувалось багатьма науковцями, проте, на нашу думку, доцільним є визначення М.В. Кравчука, який під правовим статусом розуміє сукупність або систему всіх належних громадянину суб'єктивних юридичних прав, свобод і обов'язків, що визначають його правове становище в суспільстві, яке закріплене в чинному законодавстві та інших формах права [4, с. 86-87]. Виходячи з цього, можна виокремити правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві – це комплексна категорія, що складається з прав, покладених обов'язків, функцій та завдань які виконує адвокат.

Зважаючи на особливості адміністративного судочинства можна виділити такі завдання адвоката: 1) захист прав, свобод та законних інтересів осіб у процесі розгляду справи. Це завдання є першочерговим, оскільки між сторонами виникає конфлікт, де адвокат повинен вжити всі заходи, щоб забезпечити непорушність прав та свобод особи; 2) складення документів адміністративно-правового характеру (скарг, заяв); 3) надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, що виникають у результаті розгляду адміністративної справи; 4) представництво інтересів осіб (юридичних або фізичних) у судах під час здійснення процесу [3, с. 345].

Говорячи про функції, то виділяють дві основні: представницьку та консультативну. Що стосується представницької функції, то відповідно до Кодексу адміністративного судочинства (далі КАС) сторонам та третім особам надано право брати участь у адміністративному процесі особисто або через представника [5]. Представником і виступає адвокат, який діє від імені свого клієнта. Сутність консультативної функції у публічно-правових відносинах, полягає в тому, що під час здійснення адвокатської діяльності адвокат надає консультативну допомогу (консультації) сторонам та учасникам адміністративного процесу. Ці дві функції взаємопов'язані та доповнюють одна одну.

Як вже зазначалося одним із ключових елементів статусу є права та обов'язки. Вони безпосередньо регулюється Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Проте в адміністративному судочинстві права та обов'язки адвоката можуть уточнюватися та доповнюватися, у зв'язку з особливостями зазначеного процесу.

Оскільки адвокат здійснює свою представницьку функцію від імені свого клієнта, тому права адвоката доповнюються ст. 44, 47, 51 КАС. Відповідно до цього, адвокат має право : 1) ознайомлюватися з матеріалами справи, робити з них витяги, копії, одержувати

копії судових рішень; 2) подавати докази; брати участь у судових засіданнях, якщо інше не визначено законом; брати участь у дослідженні доказів; ставити питання іншим учасникам справи, а також свідкам, експертам, спеціалістам; 3) подавати заяви та клопотання, надавати пояснення суду, наводити свої доводи, міркування щодо питань, які виникають під час судового розгляду, і заперечення проти заяв, клопотань, доводів і міркувань інших осіб та інші права [5].

Основною нормою КАС, що визначає обов'язки адвоката є ч.2 ст. 44 - зобов'язаний добросовісно користуватися належними процесуальними правами і неухильно виконувати процесуальні обов'язки. Проте всі обов'язки адвоката можна поділити на обов'язки перед судом і клієнтом. Перша група полягає в тому, що адвокат не може запевнити свого клієнта і давати гарантії щодо результату виконання своєї роботи. Він не має права формувати у свого клієнта необґрунтованих уявлень та надій. Адвокату заборонено переконувати свого клієнта в тому, що він може вплинути на результати справи іншими засобами, крім виконання своїх професійних обов'язків тощо [6, с. 81].

Щодо обов'язків адвоката перед судом, то вони полягають у тому, що під час представництва інтересів клієнта в адміністративному процесі, він повинен виходити не тільки з його інтересів, а й дотримуватися принципів порядності, чесності, поваги до суду та інших учасників адміністративного процесу, сприяти неупередженості, повноті та об'єктивності судового розгляду адміністративної справи. Відповідно до Правил адвокатської етики, які зобов'язують адвоката не повідомляти сторонам та іншим учасникам судового провадження свідомо неправдиву інформацію щодо фактичних обставин справи, суті закону, обсягу прав та обов'язків сторін або іншим чином намагатися схилити їх до зміни їх позиції, свідчень, здійснення інших дій, в яких зацікавлений його клієнт; адвокат повинен уникати позапроцесуального спілкування за суттю справи, що є предметом судового розгляду, з учасниками провадження, які не є його клієнтами, і має здійснювати таке лише у формах та з метою, що не суперечать чинному законодавству, і лише у випадках, коли це є необхідним для належного виконання доручення [7]. Правила адвокатської етики закріплюють і інші обов'язки, які покладаються на адвоката.

Отже, підсумовуючи все вищевикладене, можна стверджувати, що адвокат в адміністративному судочинстві є самостійним учасником, що відповідно до свого правового статусу має специфічні завдання, функції, права та обов'язки. Адвокатська діяльність є одним із головних чинників забезпечення справедливості та законності процесу. Незалежність адвоката в публічно-правових відносинах передбачена тим, що він не належить до жодної державної структури, в наслідок чого, він може більш ефективно протистояти інтересам публічних суб'єктів, що виступають однією зі сторін в адміністративному процесі.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР від 01.01.2020 № 254к/96-ВР URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 14.03.2021).
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 14.03.2021).
3. Єфіменко М. Ю. Завдання та функції адвоката в адміністративному процесі. *Форум права*. 2012. № 4. С. 343-348.
4. Кравчук М. В. Теорія держави і права. Проблеми теорії держави і права : навч. посіб. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 247 с.

5. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.-7.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 14.03.2021).

6. Чудик Н. Правовий статус адвоката в адміністративному судочинстві. *Актуальні проблеми правознавства*. 2016. Вип. 2. С. 77-82.

7. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 № n0003418-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0003418-12#Text> (дата звернення: 14.03.2021).

Роліна О. С., здобувач вищої освіти гр. ПД-171
Науковий керівник – **Берднік І. В.**, к.ю.н., доцент
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ КАТЕГОРІЙ ДОБРА І ЗЛА НА МОРАЛЬНИЙ ВИБІР ПРАВООХОРОНЦЯ

Життя кожної людини сповнене неочікуваних поворотів, ситуацій, які буває не просто оцінити - чи слід звернути увагу на цінності, чи піде прийняте рішення на користь, або на шкоду собі чи оточуючим, робочому колективу, чи варто вчинити так, або інакше. Обставини, що надають людині своєрідну дилему, при якій необхідно вирішити конфлікт внутрішніх інтересів, - поступитися чимось привабливим власне для себе, але зробити так, як велить совість. Саме ця дилема, ці обставини, називаються моральним вибором.

Професія правоохоронця сповнена таких моментів, які у повній мірі випробовують міцність внутрішньої моральних переконань, здатність людини діяти не лише заради власного блага, а й жертвувати своїми амбіціями, побажаннями, заради установа у суспільстві порядку культурного, соціального та законного. Правоохоронець є частиною того фундаменту, який не дає соціуму звалитися у прірву анархії, - саме тому так важливо для представників даної професії уміти робити правильний вибір, розуміти грань між дещо філософськими категоріями добра та зла, керуватися тими засадами, які допоможуть покращувати світ, а не руйнувати його.

Добро та Зло з точки зору етики можна розглядати як певну оцінку пізнавальних здібностей людини, її діяльність, пов'язану з вибором тих норм поведінки, додержання тих норм моралі, які надають можливість досягнути бажаної мети. Людина сама повинна визначати істинність або помилковість власних прагнень. Бенедикт Спіноза, Кант, Поль Гольбах, Клод Гельвецій висували критерієм Добра користь, ставлячи цю користь в залежність від пізнання [1, с. 56]. Отже, можна сказати, що ступінь розуміння Добра та Зла залежить саме від того, наскільки людина розвинула та розвиває свої пізнавальні здібності, адже неможливо оцінювати ситуацію, не маючи жодного внутрішнього уявлення про те, яка реакція на неї принесе суспільну користь, і буде вважатися заподіяним Добром. Для правоохоронця дуже важливою є ця здатність розпізнати у своїх прагненнях обидві сторони, та зробити правильний вибір відповідно до совісті та закону.

Однак, не завжди вдається сумістити мораль, совість та закон. Часом виникають випадки, коли особисте розуміння особою справедливості та совісті не збігається із законом, - саме тоді у боротьбу вступають внутрішні переконання. Уміння правильно оцінити їх і є тою необхідною навичкою, яка допомагає відрізнити Добро від Зла.

Не зважаючи на те, що мораль і закон є окремими соціальними регуляторами, вони взаємодіють одне з одним задля досягнення спільної мети. Правові норми у своїй переважній більшості є відображенням моралі.